

СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ СВІДОМОСТІ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Проаналізовано маніпуляції в соціальних мережах з метою впливу на свідомості людини. Виявлено негативні та позитивні сторони спілкування в соціальних мережах та їх вплив на особистість.

Ключові слова: взаємовідносини, маніпуляція, суспільство, соціальні мережі, комунікація, Internet-мережа, інформація.

Abstract

Manipulations in social networks in order influence the human consciousness was analyzed. The negative and positive aspects of communication in social networks and their influence on the personality are revealed.

Keywords: relationships, manipulation, society, social networks, communication, Internet-network, information.

Однією з головних ознак розвитку сучасного суспільства є стрімкий розвиток інформаційних технологій, що дає неймовірну можливість людині навчатися, обговорювати проблеми, знайомитися, спілкуватися з друзями, онлайн відвідувати різні країни, дізнатися про їх культуру та традиції, брати участь у прийнятті важливих політичних рішень. Сьогодні ж Інтернет є невід'ємною частиною життя кожної людини, він дає не тільки можливість для розширення кола інтересів, розвитку, покращення знань, але й містить у собі реальні загрози для кожного з нас. Одним з важливих факторів, через який люди «липнуть» до екранів монітора цілодобово, – соціальні мережі.

На даному етапі соціальні мережі розглядають як технологічні комплекси організації і управління обмінами електронною інформацією між суб'єктами соціальних відносин, призначені для забезпечення горизонтального спілкування зацікавлених у ньому абонентів, об'єднаних спільними інтересами, інформаційними потребами та навиками спілкування.

Соціальні мережі збагачуються новими можливостями для задоволення запитів користувачів. Основними причинами привабливості соціальних мереж є: отримання підтримки від інших членів соціальної мережі; верифікація ідей через участь у соціальній взаємодії; соціальна вигода від контактів; рекреація (відпочинок).

Використовуючи соціальні мережі, люди засвоюють певні моделі поведінки, які прийнятні для віртуального світу, черпають стереотипи, норми діяльності, формують свою соціальну ідентичність, власну самооцінку, що не завжди є адекватною та з часом переносять їх у реальне життя.

Основними рисами інтернет-спілкування в соціальних мережах є анонімність, відсутність невербальної інформації, установка на бажані риси партнера, добровільність, прагнення до нетипової, ненормативної поведінки [1, с.230].

За допомогою соціальних мереж люди задовольняють свої приховані потреби, які не прослідковуються в їх реальному житті, а проявляються лише у мріях і фантазіях. Цей соціальний ресурс забезпечує їх втілення через можливість анонімних соціальних взаємодій, за допомогою яких можна створювати нові образи власного «Я». Крім того, не варто забувати і про необмежений доступ до особистої інформації користувачів [2].

Найбільш популярними соціальними мережами на даний час є такі. Facebook – найбільша за кількістю користувачів соціальна мережа (1,5 млрд), де можна знайти своїх друзів, колег, знайомих, сторінку потрібної організації, необхідну інформацію найрізноманітнішої тематики. Twitter – популярна соціальна мережа, що нагадує мініблоги. Вона набула популярності серед людей, які регулярно обмінюються інформацією, зокрема, журналістів. Кількість користувачів – близько 300 млн. осіб. Instagram – соціальна мережа, яка набула великої популярності в останні роки, її мета – допомогти іншим соціальним мережам розповсюдити фотознімки та відеозаписи користувачів. Кількість користувачів – близько 400 млн.

Соціальні мережі мають як позитивні так і негативні аспекти, надають можливості та створюють ризики. До позитивних аспектів можна віднести подолання комунікативного дефіциту, розширення кола знайомих, проте, дружба в соціальних мережах часто досить поверхнева. Деякі молоді люди, а особливо підлітки, намагаються бути у центрі уваги, а також додати до свого профілю якнайбільше друзів, у тому числі й за рахунок незнайомих людей. Такий підхід несе потенційну загрозу його особистій безпеці [3].

Сучасна молодь розглядає Інтернет і соціальні мережі як основне та перевірене джерело інформації. У соціальних мережах користувачі також можуть задовольнити потреби у самовираженні та самореалізації. Таким чином, люди використовують соціальні мережі для демонстрації особистої позиції щодо обговорюваних питань, власних досягнень, розробок або творчості. Схвальні відгуки і підтримка значно підвищують самооцінку людини та виступають заохочувальним фактором на шляху розвитку творчих здібностей особистості. У цьому випадку для значної частини користувачів самовираження стає важливішим мотивом для використання соціальних мереж, ніж спілкування або отримання інформації.

Соцмережі сприяють розвитку навчання й освіти в цілому, пропонуючи нові різноманітні засоби, а велика кількість відео- й аудіоконтенту створює умови для кращого засвоєння навчального матеріалу. Сучасним вчителям і викладачам потрібно лише правильно спрямувати навчальну діяльність у соціальних мережах та Інтернеті загалом.

Зворотний бік спілкування у соціальних мережах – це відхід від справжнього життя, неможливість налагодити контакти з реальними людьми. І ця проблема дійсно дуже небезпечна, адже людина зосереджується на власних переживаннях, перестає спілкуватися з рідними та близькими, так як не знаходить належного розуміння з їхньої сторони [4, с.180].

Вплив надмірного використання соціальних мереж як засобу комунікації на реальні взаєностосунки користувача може бути досить відчутним: замкнутість, втрата соціальних контактів і друзів, роздратування під час живого спілкування, втрата навичок вербального та невербального спілкування, невиконання власних обов'язків. Зловживання соціальними мережами може призвести не лише до десоціалізації, але і до деструктивних змін у психіці та поведінці особистості [5, с. 28].

Висновки

Отже, соціальні інтернет-мережі у розвинутих демократичних країнах справді перетворюються з супутніх чинників формування свідомості на їхню важливу складову. Наповнення соціальних мереж – це певною мірою індикатор розвитку суспільства. Соціальні мережі виступають як засіб інформаційних війн, маніпуляцій людьми, соціалізації, виховання дітей, підлітків і молоді. Під впливом мережевого суспільства змінюється стиль життя людей, зокрема звичні канали отримання інформації, характер міжособистісних взаємин, структура дозвілля, відбувається інтенсивне вироблення нових моделей взаємодії з середовищем. Корисним чи шкідливим буде використання соціальних мереж та Інтернету загалом для користувача, безпосередньо залежить від сформованих у нього навичок інформаційної культури та грамотності. Саме тому сьогодні варто зосередити особливу увагу на навчанні основам безпечної поведінки в соціальних мережах та Інтернеті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Глушенко С. Д. Соціально-психологічні особливості Інтернет-аддиктивної поведінки особистості. Молодь: освіта, наука, духовність: тези доповідей. Частина I. Кив: Університет «Україна», 2008. 547 с.
2. Інноваційні досягнення науки та освіти: XXV Міжнародна науково-практична інтернет-конференція: тези доповідей, Херсон, 15 січня 2020 р. Ч. 3. Дніпро: ГО «НОК», 2020. 58 с.
3. Гнатюк Р. Соціальні мережі: співвідношення позитиву і негативу? *Дзеркало тижня. Україна*. 2013. Режим доступу: <http://gazeta.dt.ua/family/socialni-merezhi-spivvidnoshennya-pozitivu-i-negativu.html>
4. Данько Ю. А. Соціальні мережі як форма сучасної комунікації: плюси і мінуси. *Сучасне суспільство: політичні науки, соціологічні науки, культурологічні науки*. 2012. С. 179-184.
5. Богдан М. С. Психологічні особливості спілкування залежних від соціальних мереж. *Психологія і соціологія: проблеми практичного застосування*. 2014. С. 25-29.
6. Бабенко Ю. А. Вільний час і дозвілля української молоді в умовах нової соціокультурної реальності. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2013. № 2. С. 74-79.

Боднарченко Богдан Олександрович – студент групи ІСТ-176, факультету комп'ютерних систем та автоматики, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, bodya.bodnarenko@gmail.com

Денисюк Світлана Георгіївна – доктор політичних наук, професор, проректор з науково-педагогічної роботи і соціальних комунікацій, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: svetadenisiyk@gmail.com

Bodnarenko Bohdan Aleksandrovich – student of 1IST-17b, Faculty of Computer Systems and Automation, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, bodya.bodnarenko@gmail.com

Denysiuk Svitlana – Doctor of Political science, professor, vice-rector for scientific and pedagogical work and social communications, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: svetadenisiyk@gmail.com